

Justitiedepartementet
Ju.remissvar@regeringskansliet.se
Ju2025/01097

Stärkt skydd för domstolarnas och domarnas oberoende **(SOU 2025:56)**

Sammanfattning

Hovrätten ställer sig i huvudsak bakom de förslag som kommittén har lämnat. Betänkandet är genomarbetat och förslagen framstår som välmotiverade. Ett av förslagen avstyrks, nämligen det att avskaffa möjligheten att meddela ordinarie domare disciplinpåföljd. Ett annat förslag, det om förbudet mot personunion på vissa poster, vill hovrätten lyfta fram som särskilt angeläget. Utifrån de aspekter som hovrätten har att beakta lämnas följande synpunkter.

Avsnitt 7.5 – Ordinarie domare bör inte längre kunna meddelas disciplinpåföljd

Kommittén har framhållit att det är sällsynt att en domare meddelas disciplinpåföljd och att JO-kritik delvis fyller samma funktion som disciplinansvaret. Den praktiska betydelsen av disciplinansvar framstår vara begränsad enligt kommittén, som mot denna bakgrund föreslagit att bestämmelserna om disciplinansvar i LOA inte längre ska gälla ordinarie domare.

Ett avskaffande av disciplinpåföljderna riskerar dock att få till följd att arbetsgivaren ställs utan någon sanktionsmöjlighet när en domare har åsidosatt sina skyldigheter i anställningen, t.ex. genom att olovligt utebli från arbetet eller bete sig illa på annat sätt. Den enda sanktion som återstår mot en domare som missköter sig är avsättning, som är en mycket ingripande åtgärd. Man kan inte bortse från att en arbetstagare rättar sig efter arbetsgivarens tillsägelse om man annars riskerar att påföras en disciplinpåföljd. En tillsägelse från arbetsgivaren blir tandlös om disciplinansvaret försvinner. Även om hovrätten instämmer i bedömningen av att de allra flesta ordinarie domare tar JO:s kritik på stort allvar så är det inte att likställa med en disciplinpåföljd. JO:s granskning omfattar inte heller samtliga situationer där en disciplinpåföljd skulle kunna aktualiseras.

Det förtjänas att framhållas, precis som kommittén har gjort, att disciplinansvaret också tillgodoser allmänhetens intresse av välfungerande myndigheter där arbetstagarna fullgör sina skyldigheter i anställningen. Detta bör enligt hovrätten ge ytterligare stöd för att disciplinansvaret bör kvarstå för ordinarie domare. Det går inte heller att bortse från

risken för att en sådan särreglering av domarnas anställning kan framstå som svårbegriplig för allmänheten och att detta kan påverka allmänhetens förtroende för domstolarna negativt. Mot bakgrund av det ovan anförda bör disciplinpåföljderna för ordinarie domare kvarstå.

I enlighet med vad kommittén har framhållit kan det visserligen finnas en risk att disciplinansvar vid ett förändrat politiskt läge kan komma att användas som påtryckningsmedel. Hovrätten anser därför att det vore lämpligt att ett beslut om disciplinpåföljd kan överprövas av Domaransvarsnämnden eller, för det fall prövningsordningen i nämnden inte lämpar sig för sådana frågor, av Domstolsstyrelsen.

Avsnitt 17.7 – Ingen personunion mellan Domstolsstyrelsen, Domarnämnden och Domaransvarsnämnden

Hovrätten tillstyrker kommitténs förslag. Det är av stor vikt att samma person inte ska få vara ledamot eller ersättare i Domstolsstyrelsens styrelse, Domarnämnden och Domaransvarsnämnden samtidigt. Detta är nödvändigt för att säkerställa myndigheternas oberoende gentemot varandra, den verkställande makten och domstolarna samt undvika att ansvaret för de frågor som är centrala för oberoendet koncentreras till ett fåtal personer. Förslaget framstår således som välmotiverat, välavvägt och viktigt.

Remissen har föredragits den 27 augusti 2025. Detta yttrande har beslutats av hovrättspresidenten Charlotte Brokelind, hovrättslagmännen Carina Tolke, Linda Hallstedt och Niklas Rundberg samt den administrativa direktören Hans Dahlberg. Föredragande har varit tf. hovrättsassessorerna Sara Ellefors och Hedvig Tööj.

Charlotte Brokelind

Sara Ellefors

Hedvig Tööj

Kopia

Övriga hovrätter

Kammarrätterna

Tingsrätterna under Göta hovrätt

Justitiedepartementet, enheten DOM

Domstolsverket

Hovrättens intranät